

Z blízkých i dálných krajů.

NAPOLÉONOVA KAMPAŇ V RUSKU PŘED 103 ROKY.

Poprvé za 103 roky vede ruská ríše válku na vlastním svém území. Krymská válka vedena byla na pomezí Ruska a carské armády byly poraženy, právě tak jako když ruské armády posílány byly na dálný východ k zápasu s Japonci na cizím území. Nyní Němci skrze Polsko postupují do srdce Ruska. Moskva, ačkoliv dosud daleko se nalézá od místa přítomných operací, je jejich cílem, jako byla v roce 1812 cílem velkého válečnicka Napoleona.

Vyskytuje se otázka: Budou Němci schopni dosáhnouti svého cíle tam, kde Napoleon setkal se s nezdarem? Ano, setkají-li se s úspěchem, sledají své vítězství prázdným, jehož následkem bude jejich úplná porážka a ústup, který pro ně znamenatí bude pohromu? Ano, zapokává se po každém vítězství, budou schopni pomocí své skvělé organizace zasobiti svoje armády ze zadu a opakováním vítězství postupují přiblížiti se nejenom k Moskvě, ale i k Petrohradu, a přiměti tak carské armády ku vzdání se dálších bojů?

Na tytoázky není možno nyní dáti odpovědi. Snad bylo by možno dáti aspoň přibližnou odpověď, kdybychom měli odpověď také na otázky následující: Je přítomný ruský ústup znakom nezdaru carských armád anebo je to příprava k operacím, jimiž generálové cara Alexandra zatáhli Napoleona do pastí a pak způsobili jeho armádám katastrofální porážku? Byl ruský ústup dikčován nedostatkem stříeliva anebo jedná se o předmět stanovený plán?

Němci budou mít v přítomné kampani četné výhody nad Napoleonem. Téměř třicet železnic dopravuje za nimi potřeby a nové mužstvo. Země, skrze kterou postupují, je ovšem tatáž, kterou postupoval Napoleon, ale zemědělství se značně zlepšilo a průmysl učinil z bídných mesteček mocná a bohatá města. Rusové jsou doposud primitivním lidem. Jejich život v míru i ve válce doposud ukazuje stopy života jejich předků. Přijali sice moderní zbraně, ale bojují s nimi jako jejich předkové bojovali se zbraněmi primitivními. Jejich strategie třeba setká se s nezdarem, ale nikdo nepochybuje o statečnosti velkých carských armád.

Když v roce 1812 Rusové ustupovali před Napoleonem, nenechali v území, které opouštěli, ničeho, co by mohlo sloužiti Napoleonovým armádám ku prospěchu. — Zničili úrodu, odvezli všechny zásoby, města a osady proměnili v prach a popel. Napoleon postupoval pustou krajinou, kde jeho mužstvo nemohlo naléztí ničeho k jídlu. Rusové i na přítomném svém ústupu zničili mnoho, co mohlo býti pro Němce vojenskou cenou. Neznížili sice Varšavu, Kovna a jiných měst, které opouštěli, ale nenechali tu žádného majetku a zásob, žádných výhod pro nepřítel, jenž města tato zaujal.

Co mají Rusové v záměru? Národ ruský, carský dvůr, diplomaté a generální štáb spolčají se, že velkokníže Mikuláš povede carská vojska ku konečnému vítězství. — Ruský generalissimus osvědčil až dosavad znamenitou schopnost. O hrovidé zdroje země a lid, který sjednocen je v touze po vítězství, jsou dvě výhody, které ku vítězství konečnému mohou dopomoci. Rusko mělo rok času, aby připravilo se i na možnou porážku carských vojsk. Pozorovatelé evropských událostí soudí, že není možno věřiti, aby za Vislou Rusko nebylo připraveno na každou eventualitu. Přítí doba poví nám, je-li tento náhled správný.

Není třeba znovu opakovati čtenářům, jakou úlohu v přítomné válce hrálo Rusko. V zájmu záchrany Paříže vrhlo svoje vojska do východního Pruska, vniklo do Haliče a postupovalo vítězně ku předu. Nyní ale teutonští spojenci tlačí Rusy zpět do jejich území. Válka vede se nyní na území, kde odehrávaly se boje s Napoleonem v roce 1812. Byl to první omyl ve vojenské kariéře tohoto "malého

Korsikána," omyl osudný, neboť přiměl jeho odpůrce k rozhodnutí, učiniti konec jeho moci a slávě. Jako Napoleon, když dostal se do Ruska, nabídl caru Alexandrovi mír, tak i císař Vilém srazil se Rusku přiměti k uzavření separátního míru. Ale ruský car Mikuláš prohlásil, že není vhodná doba k mluvení o míru a že raději ustoupí až k Uralu, než by uzavřel mír nyní.

Napoleon žádal, aby car ruský zakázal vývoz zboží do Anglie, ale Alexandr odepřel tak učiniti, neboť vešel v dohodu s Anglií a rozhodl se spolupůsobiti za účelem odstranění diktátorství francouzského císaře. Polská otázka, anekce Oldenburgu, překazení ruských záměrů v Turecku, spolu s aliancí Rakouska, Pruska a jiných německých států na Napoleonově straně, přesvědčily Rusko, že je na něm, aby bojovalo proti nadvládě Francie, nemá-li toto se rozšířiti na celou Evropu.

V květnu veškeré vyjednávání o mír bylo přerušeno a Napoleon, dobovív plány kampaně, odebral se do Drážďan. Jeho armáda čítala 600,000 mužů. Měl 1,300 děl a 18,000 koní a zásobovaci loď vypravil na cestu směrem k Rize, Daneburgu, Magdeburgu a Gdansk. Spojenci Napoleonovi měli opatřiti nejenom mužstvo, ale také měli zásobovati armády a dopravovati zásoby do pole. Volské potahy táhly povozy, naplněné moukou a rýží. Gdansk mělo zásoby pro 400,000 mužů na dva měsíce a také v jiných místech byly složeny velké zásoby potravin. — Kampaně neměla býti zahájena dřív, dokud země, kudy Napoleonova vojska táhla, nemohla opatřiti zásoby zelené píce pro koně a voly.

Do Poznaně dostal se Napoleon posledního května a odtud postupoval ku Královci v nynějším východním Prusku. Jeho armáda rozdělena byla na tři skupiny. — Napoleon velel první, Evžén druhé a Jerome třetí. Hlavní těleso mělo řadu slavných sborových náčelníků, jako Davouta, Neye, Oudinota a Maedonalda. V tomto hlavním tělese nalézalo se několik pluků z Wuertemberska, Prusku a jiní. Murat měl dva armádní sbory záložní jízd. Hlavní armáda Napoleonova sestávala z 250,000 mužů.

Evženova armáda obsahovala francouzskou jízdu, italské a bavorské zálohy, v celku 80,000 mužů. Jerome velel Polákům, Sasům, Westfálům a oddílů jízdy. Tato divise vyrovňala se v počtu mužů Evžénově. Verbování, kterým většina této armády byla získána, způsobilo značné zklamání a množství vojáků nebylo připraveno pro válečnou službu. Napoleonova vojska táhla se v linii od Elbingu ku Královci a dole v Haliči stál Švarenberech pohotovs rakouskou armádou.

Rusové proti této mocné armádě Napoleonově měli 110,000 mužů pod De Tollym severně od Vílny. Generál Bagration měl 66,000 vojáků jižně od Pripreru a dále ve Volynské gubernii shromáždil Tormašov třetí divisi. Bagration ponechal 30,000 mužů své armády proti Rakusanům, kteří měli v úmyslu vésti kampaně neodvisle od Napoleonovy. Ruským plánem, jehož tvůrcem byl generál Phull, bylo ustoupiti k Drisse a zde postaviti se na odpor, zatím co ostatní divise provedly by útok ze zadu a z boku. Byla tu naděje, že brzy bude možno použití vojsk, shromážděvaných ve Finsku a Valaších.

Napoleon, který si nebyl vědom své početní přesily, měl v záměru pochodovati skrze Kovno na Vílnu a Maedonald s levým křídlem hlavní armády mezitím měl překročiti Němen u Tilaitu se svými Prusáky a měl pokusiti se o rozdělení armád De Tollyho od oněch, kterým velel Bagration. Druhá armády měly následovati a dokončiti toto rozdělení ruských armád, načež každá s nich měla býti porážena zvláště.

Velkost francouzské armády ale překazila tento plán, ješto De Tolly, nemohá se postaviti na odpor, ustoupil, právě tak jako učinil

Bagration, a společný jejich ústup přes pustou zemi zmařil Napoleonův záměr, zatím co jeho vojska lákána byla dále a dále do nového území, kam zásobovací vlaky nemohly následovati. Ku konci června Napoleon překročil Němen, ale nenalezl před sebou téměř žádného nepřítel. Postupoval dále k Vílně, ale byl značně zklaman malým nadšením, s kterým byl uvítán.

Rusové vyklidili město toto několik dní před tím, nezanechavše tu ničeho, co by pro francouzskou armádu mohlo míti nějakou cenu. Neposkytli Francouzům příležitosti k bitvě. Ústup činěn byl za velmi špatných poměrů blátivými cestami a v dešti. Celý kraj byl spustošen ustupující armádou a francouzské zásobovaci povozy nalézaly se několik dní cesty za armádou a nebylo tu žádná potraviny, píce a přístřeší. Více jak 10,000 koní zlecho a 100 děl bylo nutno nechat v bahně. Kromě toho došly zprávy, že loď, vezeící mouku a jiné potraviny, se stroskotaly v Baltickém moři.

Při svém ústupu Rusové pálili mlýny, obilí a zásoby všeho druhu. Pole apustošena a celá země byla holá jako kost. Francouzská armáda nalézala se v špatném postavení a nemálo vojáků zemělo následkem hladu, mnozí následkem nemocí a někteří i sebevraždou. A to všechno ještě před tím, než došlo k jakékoli bitvě.

Bez jakýchkoli definitivních plánů a s menším počtem mužů než měl nepřítel, ruská armáda vyhýbala se srážce, částečně strategii a částečně následkem štěstí. De Tolly ustoupil k Drisse, zbaviv krajiny, kterými ustupoval, všeho, co by pro Francouze mohlo míti nějakou cenu. Bagration nemohl se s nimi spojití, ješto Davoutovy sbory stály mu v cestě, čekající na příležitost k napadení druhé ruské armády, ustupující před Jerodem. Bagration pustil se na jih a tak vyhnul se Jeromovi, k značné nelibosti Napoleonově, který předal velení Davoutovi.

Oudinot, Ney a Murat byli posláni směrem k Drisse v červenci, aby napadli De Tollyho na frontě, zatím co Napoleonova armáda a část Davoutových sborů a Evžénovy sbory měly udeřiti v boku. Ale tyto plány se zhatily. Bagration nemohl se dostaviti a De Tolly z toho důvodu ustoupil dále. Francouzové trpěli právě tak mnoho, jako kdyby byli v bitvě. Horko a prach byly strašlivé a nedostatek potravin a vody způsobil, že padali vysyleni v celých stech. Úplavice zničila celé pluky. Koně padali po tuctech.

Rusové překročili Dvinu, majíce za to, že Bagration spojí se s nimi ve Vitebsku. Murat dne 25. července přinutil je k boji a zatlačil je v tato místa. Mezitím Bagration, shledáv, že Davout dostihl Mohileru před ním, utkal se v bitvě, ale byl přinucen ustoupiti na jih. De Tolly shledal, že není naděje na pomoc od něho a z toho důvodu ustupoval před přesilou. Proč Napoleon neudeřil na nepřítel plnou silou, než tento pohyb byl proveden, zůstalo do dnešního dne nevyšvětleno. Třetina Napoleonovy armády byla zničena, ačkoliv do-

posud skutečná bitva nebyla svedena. Jeho armáda, ohubená o 130,000 mužů, nalézala se v nepřítelské a spustošené zemi, bez zásob, trpíce značným hladem a nemocemi. Hlavní těleso odděleno bylo od křidel.

Rozhodnouv se vnutiti bitvu, Napoleon plánoval postup na Smolensk a po té na Moskvu. Povolav k sobě Davoutovu armádu, překročil s 200,000 muži dne 10. srpna řeku Dněpr a o čtyři dny později překročil staré ruské hranice v Krasnoj. Spojené ruské armády pod velkým tlakem u Vono byly nuceny podstoupiti bitvu a pospíšiti do Smolenska. Francouzský útok na město dne 16. srpna setkal se s nezdarem a zatím co Napoleon čekal posily, Rusové sesílili svoje posice a rozhodli se zatařsiti cestu k Moskvě. Polovina města byla zničena ohněm, založeným francouzským vojskem a ačkoliv Rusové ustoupili, Francouzové dočtílili jenom prázdného vítězství.

Napoleon po té rozhodl se napadnouti ruské levé křídlo a střed, obrátiti frontu jižně místo západně a zahnat nepřítel směrem k Moskvě. Jeho generálové radili k jiným plánům, ale Napoleon rozhodl se zkusiti plán svůj. Ney, Davout, Evžén, Murat a Junot napadli Rusy úspěšně. Boj byl zoufalý a obě armády vyznamenávaly se udatenstvom. Stěsí válečné se střídalo a Rusové pomalu ustupovali, ztrativše 44,000 mužů udržování svých posic po celou noc. — Francouzské ztráty byly 70,000. Rusové tvrdili, že vlastně vítězství je jejich. Právě se, že u Borodina Napoleon nevyhrál bitvu, nýbrž jenom bojiště. Ale přes to Napoleon tlačil se se svými vojsky k městu, ješto jeho cílem jeho tužeb.

Onoho dne, kdy Napoleon spatiřel na obzoru Moskvu, ruské armády již vyklidily. Když Francouzové vstoupili do města, toto nalézalo se v plamenech. Všechny zásoby byly zničeny a jenom jediná čtvrt města nebyla zničena plameny. Napoleonova armáda smažila se získati potraviny a píci pleněním venkova, ale to, co bylo sehnáno, nestačilo k výživě armády. Posádky, které Napoleon nechal v různých místech, byly překvapeny a pobity a cesty, které Francouzové obsadili, byly znovu získány Rusy. Nejhorším nebezpečím ale byla armáda Kutusova, který shromáždil jižně od Moskvy 80,000 mužů, 600 děl a 20,000 kozáků. Jiná armáda o 40 mužích pod Wittgensteinem byla na Dvině, zatím co 64,000 ruských vojáků postupovalo proti Švarenberegovi, který vedl rakousko-saská vojska.

V této situaci pokusil se Napoleon vyjednávatí o mír s carem, ale car jeho nabídky ignoroval. — Jeho postavení stávalo se horší a přeházející zimou, zprávami o nepokojích v Prusku a o návratu 20,000 ruských vojáků, kteří pomáhali Bernadottovi ve Švédsku. Ústup byl nyní nemožností. Ústup byl jedinou věcí, která se dala podniknouti. Dne 19. října nastoupil Napoleon s 108,000 mužů svůj proslulý ústup. Kutusov rychle chopil se příležitosti, aby činil překážky tomuto ústupu. Příroda znemožňovala do značné míry postup Napoleonův na Moskvu

a znemožňovala ještě více jeho ústup. Obtíž francouzského vojska se zdesateronásobily. Deště a špatné cesty činily pochody pomalými.

U Morojaroslaveče předvoje Francouzů dočtělili částečného vítězství nad nepřitelem, ale při ztrátě 5,000 mužů. Napoleon obrátil se k severu, aby vyhnul se hlavní armádě Kutusově a nalézal se na plném ústupu k Mořsku. — Čhtěl se dostati do Smolenska, kde očekával posily od generála Victora a také zásoby pro svoji armádu. Mezi dvěma řekami měla jeho armáda přezimovati a odpoklívati. V listopadu utrpení stalo se téměř nesnesitelným. Přivezené zásoby potravin byly vyčerpány, paliva nebyla a smrt zmrznutím byla obyčejným zjevem.

Po celou tuto dobu Kutusov obtěžoval ustupující francouzskou armádu. Rychlými pochody kratšími cestami dostal se do Viasmy a odřílil zadní voje Napoleonovy, pobiv 4,000 mužů a zajav 3,000. — Kdyby byl měl více odvahy, mohl zdrtiti celou armádu. Francouzové, jsouce úplně zdemoralisováni, dali se na útěk. Po disciplině nebylo ani památky. V trékuté zimě a oslepujících sněhových bouřích každý snažil zachrániti jenom sám sebe. Vysílení vojíní klesali k zemi a zmřzli. V pozadí a po bocích nalézali se kozáci, kteří pobili mnoho vojáků. Rusové nebrali zajatých. Postupovali ku předu, zanechávající ty, kdož se chtěli vzdáti, jejich osudu.

Když Francouzové dostihli místa, kde měli přezimovati, zvěděli Napoleon, že Victor a St. Cyr byli poraženi Rusy pod Wittgensteinem a že není naděje na posily od nich. A co bylo horšího, sbory nepřítel postupovaly od jihů k Minsku. Z toho důvodu nařídil opuštění Smolenska a město bylo zničeno, bez ohledu na to, že nalézalo se zde mnoho jeho nemocných a raněných.

Více než jedenkrát strach před Napoleonem zavinil, že Rusové nechal si ujíti příležitost k zničení celé jeho armády, ačkoliv často převyšovali počtem Francouze. V těchto poměrech Ney ponechán byl zradu a po bitvě ztratil 2,100 z 3,000 svých mužů. Ustupující armáda, již nyní velel Napoleon, čítala 25,000 mužů, z nichž mnoho odhodlilo svoje muškety. Ustupující armády ani nepokoušely se zachrániti svoje děla. Většina jich byla opuštěna. V Oreha celá armáda uprechliků počítala jenom 18,000. Zde získali něco potravin a odpočinuli si. Zde dověděl se Napoleon, že Čičakov se silnými sbory pochodoval od Minska tak ostře, že dorazil k řece Beresina, kde Francouzové měli v úmyslu překročiti a že Wittgenstein pozazil Oudinota a Victora. Stav ustupujících Francouzů, kteří měli v patách Kutusova a byli ohrožováni v bocích Čičakovem a Wittgensteinem byl povážlivý. Napoleon nařídil, aby Oudinot se svými 8,000 muži zdržel Čičakova a obsadil most na Beresině. Victor pak měl odraziti Wittgensteina při řece. Došly ale zprávy, že Rusové most spálili.

Jenom vojenský genius francouzských generálů vyprostil u-

stupující armády z této nebezpečné situace. Báblví ruští generálové pracovali nepříteli sami do rukou. Žádný z nich neodvážil se přiblížiti k francouzským armádám, obávaje se korsikánského líšáka. Kdyby byli jednali rychle, snadno mohli zničiti celou francouzskou armádu a zajmouti samotného Napoleona. Každý z velitelů odkládá útok, zdržoval se a na konec všichni byli překonáni důvtipem generálů slabšího vojska francouzského. Úsokem podařilo se Oudinotovi oklamati Čičakova a postaviti dva mosty zrovna Rusům pod nosem. Přes tyto mosty přešlo 12,000 mužů francouzské armády. Následujícího dne přešel Napoleon se svými sbory. Tříkráte most spadl a množství vojínů se utopilo, ale konečně Evžénovi a Davoutovi mužů překročili, zanechavše 11,000 mužů pod Victorem ku krytí ústupu.

S posilami, které připojily se k Napoleonovi, měl tento mezi 30,000 až 35,000 mužů a kromě toho asi stejný počet byl neozbrojených opozdilec. Victor náhle byl zaskočen a zdržen Wittgensteinem, jenž měl přesilu, a zadní voje Francouzů byly přemoheny. Čičakov, spojiv se s Wittgensteinem, napadl 7,000 Victorových mužů na jedné straně řeky a jiný sbor o 10,000 mužích na druhé straně řeky. Přes tuto přesilu Rusů podařilo se Francouzům zvíťaziti. Porazili Rusy a překročili řeku. Tisíce opozdilec zahynulo na mostě a v panice, ješto po bitvě následovala a kolem 5,000 bylo jich zajato. Fournier praví, že kolem 24,000 mrtvol bylo nalezeno zmřzlych anebo utonulých na bojištích, v řece a na její březích.

Napoleon a zbytek jeho armády unikl, ale stav jejich byl zoufalý. Jenom asi 9,000 mužů zůstalo při císaři a tito, hladoví, nemocní tyfem, polonazi a často bez obuvi, vychrtli a zoufalí, padali do sněhu v trékuté mrazu. Na počátku prosince nařídil Napoleon Muratovi, aby vedl armádu do Vilay, kde Bavoři pod Wredem čekali. Sám v přestrojení ušel do Paříže.

Tak skončilo neslavné tažení Napoleonova na Rus. Ruská strategie přítomné doby je založena na strategii z roku 1812. Příroda v krajíních, kde boje se nyní odehrávají, se nezměnila. Nyní je ale otázka: Zmenšily jiné metody vedení války, používání rychlých vlaků, děl nesoucích na dlouhou vzdálenost a strašlivých výbušných látek naděje na úspěch této strategie? Budoucnost poskytnete nám na tuto otázku odpověď.

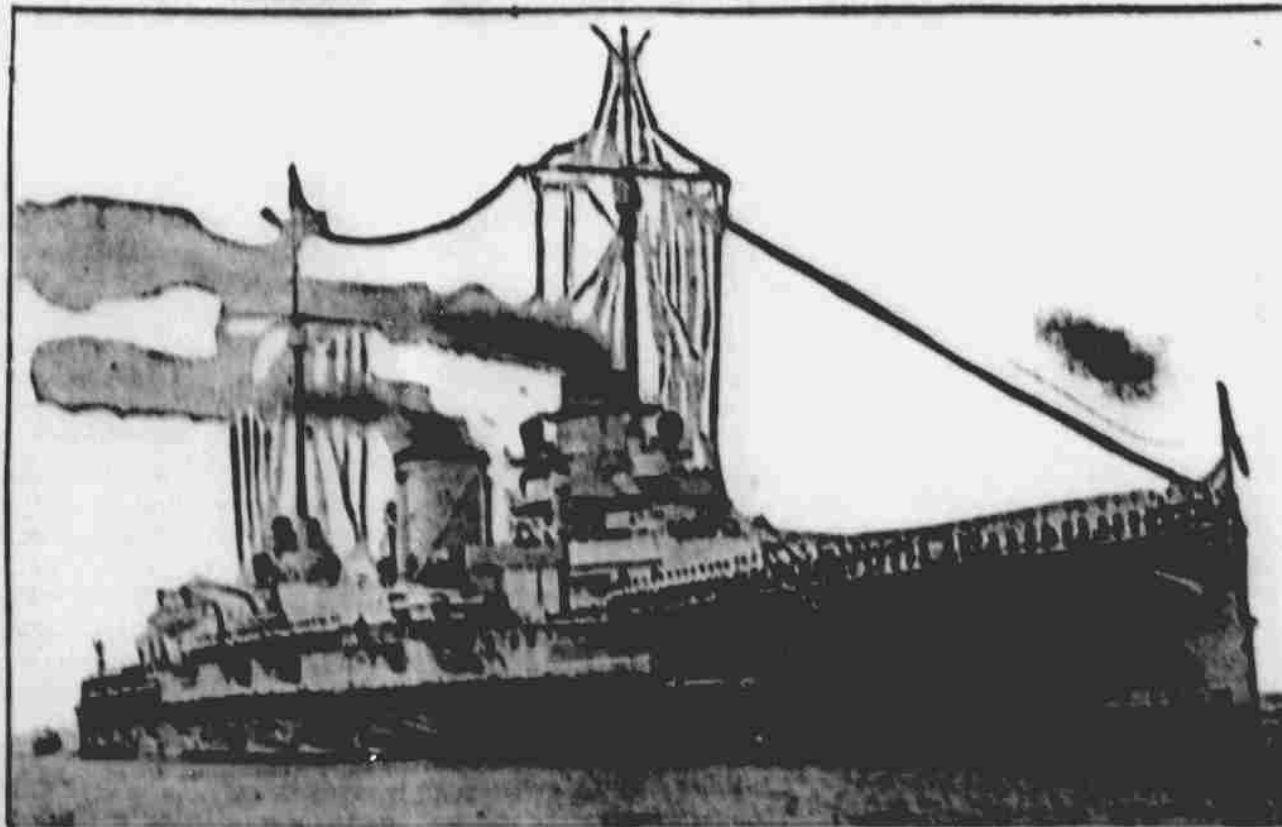
RÁDĚNÍ TURKŮ V ARMÉNII.

V posledních dnech došly do Ameriky zprávy o strašlivém pronásledování křesťanských Arměců v Malé Asii tlupami fanatických Kurdů, Peršanů a Turků. Zprávy z Petrohradu oznamují, že postup ruských vojsk do vnitra Malé Asie uchránil mnoho tisíc křesťanského obyvatelstva od dalšího pronásledování. V jedné vesnici v provincii Bitlav v Arménii 1,000 mužů, žen a dětí uzavřeno bylo v dřevěné budově, která po té byla zapálena. Všichni uhořeli anebo zadusili se dýmem. V jiné vesnici, ješto nalézala se nedaleko, jenom 35 osob uniklo strašlivému masakru. V jiném případě velké množství žen a mužů spoutáno bylo řetězy a vedeno k jezeru Van, kde vrženi byli do vody. Zprávy udávají, že kolem 30,000 až 50,000 křesťanských Arměců, Sýřanů a Peršanů bylo zavražděno krátce po zahájení války mezi Ruskem a Tureckem. První masakry nešťastného obyvatelstva popsány byly v dopisech amerických a anglických missonářů. Tyto zprávy jsou nyní potvrzovány. Kurdové zajmují vádu mladé ženy a dívky a zavádějí je do otroctví, aby prodali je do harémů. Pravidelně nejkrásnější ženy a vesnice jsou vybírany a odvedeny, ostatní povražděny.

Mohlo býti někdy pravdou, že píro je silnější nežli meč, ale setva je to pravdou v době přítomné.

Dollar zakoupí v přítomné době více cizího zlata než kdykoliv jindy. Škoda, že nekoupí také více chleba a masa.

NĚMECKÝ BITEVNÍ KŘÍŽNÍK MOLTKE, POTOPENÝ RUSY.

Na obrázku našem spatřujeme německý bitevní křižník Moltke, který potopen byl Rusy v zátoce Ríšské. Moltke, jehož ponor byl 22,632 tuny, byl zbudován v roce 1910 a byl nejlepš lodi toho druhu na moři v té době. Byla to tato loď, ješto sloužila mistodmirátovi von Reuber-Paschwitzovi jako vltaková loď, když škadrona německých válečných lodí navštívila přístaviště v New Yorku v roce 1912.